

# Lensmannsbladet

## = POLITILEDEREN

NR. 2 • 2010 • ÅRGANG 113

### AV INNHOLDET

- Møteinnkalling s. 4
- Lederseminarer s. 8
- Møte med justiskomiteén s. 12
- Store utfordringer s. 20

= NORGES POLITILEDERLAG

## **INVITASJON TIL LEDERSAMLING**

Norges politilederlag arrangerer landsdekkende lederseminar

**onsdag den 16.juni 2010 kl.1000 – 1600**

på Scandic Oslo Airport Hotel, Gardermoen

Målgruppen er politiledere fra hele landet

Tema for seminaret er:

### **Ledelse – hva er det?**

Følgende innledere og foredragsholdere vil bidra:



Justisminister Knut Storberget: *Aktuelle politiske saker*



Adm dir Helse Nord-Trøndelag, Arne Flaatt: *De viktigste velferdsgoder – krever de dyktigste lederne?*



Lensmann Marit Fostervold Johansen og underdirektør Frode Børstad: *Hva kjennertegner prosessen ved rekruttering av ledere i politi- og lensmannsetaten?*



Filosof Henrik Syse: *Hvordan står etikken hos dagens politiledere? Er lederne i politiet blitt for opptatt av budsjett, mål og resultater og glemt de fire kardinallydene; klokskap, rettferdighet, mot og dømmekraft?*

Påmelding via epost til Karl Vidar Solberg ([karl.vidar.solberg@politiet.no](mailto:karl.vidar.solberg@politiet.no))

Seminaret dekkes i sin helhet av Norges Politilederlag. Reisen må dekkes av deltagerne, eventuelt med støtte fra lokallagene.

**Velkommen til en faglig og inspirerende samling!**

Teknisk arrangør: Akershus og Østfold politilederlag



## LEDEREN

### Driftsanalyse av politi- og lensmannsetaten

**J**ustisminister Knut Storberget gav Politidirektoratet i oppdrag i januar 2009 å gjennomføre en driftsanalyse av politi- og lensmannsetaten for perioden 2002–2008.

Mandatet var: «Det skal gjennomføres en driftsanalyse for å få mer kunnskap om ressursfordeling og – disponering i forhold til kjerneoppgavene – for bedre enn i dag – å kunne prioritere, disponere og effektivisere.»

Driftsanalysen tar utgangspunkt i 9 påstander/hypoteser:

- Ressursfordeling etter hovedgjøremål
- Politiets døgnkontinuerlige beredskap
- Nye pålagte oppgaver
- Bruk av personell med annen kompetanse enn politihøgskole
- Resultatutvikling, med særlig vekt på hvordan politiets kapasitet er tatt ut
- Kompetanse, kvalitet og karriereplaner i polititjenesten
- Utvikling av straffesaksutgiftene

Seks politidistrikt deltok i analysen.

Det er mange funn i driftsanalysen som er interessante. Jeg skal nedenfor kommentere noen av funnene:

Analysen tilbakeviser at operasjonssentralene og andre distriktsovergrepene enheter trekker for mye ressurser på bekostning av politistasjoner og lensmannskontor. «De minste politidistriktene er imidlertid så små at selv en minimumsløsning på operasjonssentralene er vanskelig å gjennomføre.» Dersom en skal gjøre noe med dette er valgene; slå sammen politidistrikt eller at operasjonssentralen betjener flere politidistrikt. Etter vår mening er det naturlig å gjennomgå politidistriktsstrukturen på samme måte som vi ser på strukturen av lensmanns- og politistasjonsdistrikt. Et annet moment en ved å slå sammen noen politidistrikt får, er bedre utnyttelse av ressursene og bedre kompetanse. Motpolen er; vil politimesteren få for stort kontrollspenn? Vi må i tillegg se på om vi kan jobbe smartere, utnytte ressursene bedre uten strukturendringer. Tidligere leder av Norges Lensmannslag, Steinar Ravlo sa: «Vi kan aldri organisere oss bort fra utfordringene.» Det gjelder også i dag.

Funn i driftsanalysen gir også svar på hvor det blir av ressursene som har blitt tilført etaten de siste årene. Det er til ettertanke at antall straffesaker er redusert med 17 % fra 2002 til 2008, mens straffesaksutgiftene er økt med 39,5 % i den samme perioden. Det er utgifter til tolk, kommunikasjonskontroll, innsamling av elektroniske spor, obduksjoner, rettsmedisinske analyser og utgifter til sakkyndiguttalelse. Det koster å ha kompetanse og innhente opplysninger på saker som etterforskes. Vi har ikke råd til ikke å bruke den teknologien som er tilgjengelig for å opplyse en straffesak. I tillegg har vi fått ny ATB, store kostnader til IKT-investeringer m m. Økonomiske hensyn bør ikke være tema om en sak skal etterforskes.

Vi ser også behovet for økt bruk av personell med annen kompetanse enn politihøgskole. Dette er både nødvendig og riktig bruk av ressurser. Det er mange områder innen orden og etterforskning der sivile kan erstatte politiutdannet personell, og dermed kan polititjenestemannen/-kvinnen brukes til oppgaver som krever deres kompetanse.

Forts. neste side

## REDAKTØRENS SPALTE

### Lokalt forankret politi?

Den såkalte driftsanalysen av politi- og lensmannsetaten ble lagt fram for justisministeren den 26.04. I analysen mener man bl.a. å ha funnet belegg for at man må se nærmere på organiseringen av norsk politi – dvs. hvor mange politidistrikter, lensmannsdistrikter og politistasjonsdistrikter bør man ha. «Funnet» virker ikke særlig originalt – «alle» har nær sagt til alle tider diskutert dette og jevnlig skjer det endringer. Det finnes selvfølgelig intet fasitsvar på dette spørsmålet. Det eneste sikre synes å være at endringer i bosettingsmønstre/sentralisering kombinert med en reduksjon av gjøremål på lensmannskontorene har ført til og vil fortsatt føre til en reduksjon av antall lensmannsdistrikter. Men som en «forstyrrende» faktor opp i det hele kommer publikums/innbyggernes syn/følelser/oppfatninger. Ikke før har driftsanalysen blitt lagt fram, så er Kommunenes Sentralforbund ute med en alvorlig påminnelse om at forslagene skaper uro og bekymrer kommunene. Det kan synes som om det bør legges inn en sekvens av pedagogisk art i den videre behandling av denne saken – hva er det som skaper trygghet for befolkningen? Er det lensmann Geir Vidme i Flå som har telefonen på nattbordet eller er det en politipatrulje i Målselv som får meldingen om at en voldsalarm er utløst på Ytre Senja 30 mil unna?

«Folket» er i mange sammenhenger et forstyrrende element og det minner oss på hva politikeren sa: «Hadde det ikke vært for befolkningen så hadde landet vært greit å styre.»

For øvrig ser vi med spenning fram til behandlingen av forslaget om å endre politiloven § 16 slik at Politidirektoratet gis myndighet til å bestemme organiseringen av nivå 2. Vi finner forslaget rent formelt «dristig», men i realiteten er det vel ikke særlig nyskapende? Likevel antar vi forslaget «sitter langt inne», i den forstand at politikerne neppe vil være komfortable med begrunnelsen.



Til  
Representantskapet  
Landsstyrets vararepresentanter

Oslo, den 21. april 2010

## INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE – LEDERSEMINAR

Vi innkaller med dette Norges Politilederlag sitt Representantskap (lokallagsledere og Landsstyret) til ordinært representantskapsmøte på Scandic Oslo Airport, Gardermoen **torsdag den 17. juni kl. 0830**.

**Politidirektør Ingelin Killengreen vil orientere fra kl 0915–1015 om blant annet Driftsanalyserapporten. Representantskapsmøtet beregnes å være avsluttet kl. 1600.**

Norges Politilederlag Akershus og Østfold arrangerer lederseminar **onsdag den 16. juni 2010 kl.1000 – 1600** på samme sted. Det forutsettes at Representantskapets medlemmer deltar på seminaret. Invitasjon og omtale av seminaret er inntatt annet sted i bladet.

Det blir middag på hotellet samme kveld.  
Vi har bestilt overnatting på hotellet.

Etter vedtektene skal denne innkalling sendes minst 1 måned før møtet. Saksunderlag blir utsendt senest den 01.06.09. Forfall eller at varamedlemmer møter må meldes innen 01.06.09.

### SAKLISTE

Nr.	Sak	Merknad
1	Åpning av representantskapsmøtet	Leder
2	Navneopprop	
3	Godkjenning av innkalling og sakliste	
4	Valg av referent	
5	Valg av dirigent	
6	Godkjenning av forretningsorden	Dirigent
7	Beretning 2009–2010	Leder
8	Regnskap for Norges Politilederlag 2009	Generalsekretær
9	Fastsetting av kontingent	Leder
10	Budsjett for Norges Politilederlag for 2010	»
11	Forslag om vedtektsendring – navn på lokallagene	Leder
12	Valg – varamedlem Østlandet	Dirigent
13	Valg av valgkomité	»

*Med hilsen Jonny Nauste*

## NORGES POLITILEDERLAG

### Lensmannsbladet / POLITILEDEREN

Ansv. redaktør: Svein Stuberg

Utgiver: Norges Politilederlag, Brugt. 19, Oslo. Postboks 9096 Grønland, 0133 Oslo  
Telefon: 23 16 31 50 • Telefax: 23 16 31 55

E-post: [post@politiledere.no](mailto:post@politiledere.no) • Hjemmeside: [www.politilederen.no](http://www.politilederen.no)

Prod. og annonseansvarlig: Ekås Grafisk. Tlf. 67 07 99 42 • [ekaas.grafisk@nokab.no](mailto:ekaas.grafisk@nokab.no)

Forsidefoto: Opp av snø. Foto: Ekås Grafisk

Til slutt vil vi gi honnør til det arbeidet som er gjort ved utarbeidelse av rapporten og delrapporten «Politiets behov og bruk av personell med annen kompetanse enn politihøgskole.» Begge rapportene er et godt grunnlag for å utvikle struktur, arbeidsrutiner og kompetanseutvikling i politi- og lensmannsetaten slik at vi utnytter ressursene bedre.

Vi ser frem til en gjennomgang av hva politiet skal måles på. I dag er det 120 rapporterings- og målepunkter.

En resultatreform ønskes velkommen!

*Jonny Nauste*



# Avsetning til IT-plattform et problem?

Av politistasjonssjef  
Gunnar Orskaug, Larvik 14.4.10

*I tidligere innlegg har jeg omtalt hvordan valget av perspektiv kan påvirke vår holdning, og hvordan vi oppfatter et budskap.*

**S**om leder er det særlig viktig å ha et bevisst forhold til valg av perspektiv. Et enkelt eksempel som illustrerer hva jeg mener, er at om man velger å si at et glass er halvfullt, eller halvtomt, så er innholdet i budskapet det samme. Hvordan omgivelsene og vi selv oppfatter de to forskjellige talemåtene (perspektivene) er en helt annen sak.

Jeg har reflektert over denne utfordringen i forbindelse med at vi alle nå må avsette penger for å investere i ny IT-plattform. Enkelte utsagn bærer preg av dommedagsprofetier. Det er liksom ikke grenser for hva inntrekket synes å bety for politiet. Man blir lett blendet av store nominelle beløp, men hva snakker vi egentlig om dersom perspektivet vårt er prosent og ikke kroner? Både enkelte politiledere og tillitsmenn bør se på realitetene i avsetningen. Vi snakker om < 1,5 % av tildelt ramme som skal investeres i ny IT-plattform. Det er klart at det blir litt trangere, men dette må godt lederskap kunne håndtere. Som leder må man også være bevisst på hvordan egne uttalelser påvirker organisasjonen. En leders negative tilnærming vil lett kunne virke demotiverende på underordnede. En umotivert organisasjon medfører kostnader langt over det vi her snakker om. En negativ leder bidrar også til å legitimere negativitet.

I verden utenfor vår, vil et krav om ekstra avsetninger på 1,5 % i mange tilfelle bli møtt av et skuldertrekk. Når vi vet at pengene vi nå avsetter skal benyttes til investering i ny IT-plattform som kommer til å gjøre hverdagen enklere og tryggere for vår produksjon så tenker jeg at dette må være mer enn greit.

## Fremtidsrettet og strategisk ledelse

I denne forbindelse vil det være godt lederskap å forberede seg på det som måtte komme i fremtiden. Hver enkel driftsenhet og hvert enkelt distrikt har sikkert et potensial for bedre effektivitet. Ledere må også spørre seg selv om hvordan fremtiden kan bli. Hva om min ramme blir redusert med x prosent neste år, eller året deretter? Det handler om å tenke alternative løsninger på måtene vi drifter politiet på.

Vi må stille spørsmål ved alle funksjoner. Hva ved fremtidig ledighet? Skal det reansettes i funksjonen? Kan vi benytte arbeidskraften på en alternativ måte?

Vi har lett for å reprodusere tidligere løsninger og modeller. Det kan være liten fornuft i å løse morgendagens problemer med gårdagens verktøy. Med god strategisk og fremtidsrettet ledelse vil vi være rustet for nye tilpasningsbehov. Behovet for nytenkning og endring vil være der uavhengig av økonomiske rammer. Det er nå vi kan påvirke og legge til rette for fremtiden. Valget er å gjøre noe, eller vente til vi blir pålagt endringer en gang i fremtiden. Pålagte endringer kan oppleves som tunge i forhold til endringer som følger av dynamisk drift.

## Fordelingsmodell

Det er naturlig i en ytring om ressurser at fordelingsmodellen vår også berøres. Jeg mener at tiden også er moden for en ny og uavhengig evaluering av Furst & Høverstad-modellen. Jeg har inntrykk av at enkelte distrikter har en noe mindre belastende økonomisk situasjon enn andre. Om det er tilfelle, og om årsaken er å finne i fordelingsnøkkelen, så bør kriteriene revurderes.

Det er lett for at debatten om ressurser dreier seg kun om distriktene. Jeg mener at det er uheldig. Mitt håp at det blir reist en konstruktiv og fruktbar debatt om særorganenes størrelse og funksjon vs distriktene.



## Ressurser = penger?

Det finnes gode eksempler utenfor vår etat om at økte økonomiske tilskudd ikke gir den ønskede effekt. Det handler vel så mye om hvordan vi forvalter de rammene vi har. Når det gjelder ressurser så er forvaltning av rammene et like viktig tema som størrelsen på rammene.

Politikerne bør gi handlerom for strukturelle endringer også innenfor det enkelte distrikt. På den måten vil vi kunne organisere oss etter en ressurseffektiv modell. I dag organiserer vi oss etter en historisk struktur, og min påstand er at denne er lite effektivt i mange tilfelle. Ved å endre strukturen vil man bl.a. kunne frigjøre mange lederårsverk, funksjoner kan slås sammen og det blir større rom for spesialisering.

Fremtiden vil helt sikkert by på mange store utfordringer, også i politiet. Arbeidet består i å være litt i forkant. Med et mulighetsorientert tanke sett vil vi sikkert se løsninger som vi ikke ser i dag. Vi er tjent med å diskutere fremtiden, dens muligheter og trusler med våre medarbeidere. Det er masse god kompetanse og godt tankegodt i organisasjonen vår. Ved å skape engasjement og debatt så vil vi snart se at de beste tankene ennå ikke var tenkt. ■



# Lederseminarer i lokallagene



Odbjörg Morseth blir takket av.

«Seminarister» fra Hedmark / Oppland.



Det er fortsatt god aktivitet i mange lokallag når det gjelder lederutvikling.

**23. mars arrangerte lokallaget i Hedmark/Oppland seminar i Bru-munddal med følgende program:**

**Driftsanalyseprosjektet**

v/prosjektleder Knut Kværner

**Politistrategi**

v/politimester Rolf B. Wegner

**25. mars arrangerte lokal-laget i Sør-Trøndelag leder-seminar i Trondheim med deltagelse fra hele Midt-Norge.**

**Programmet var følgende:**

**Politi- og lensmannsetaten – nå og i tiden framover**

v/prosjektleder Knut Kværner

**Mot en ny lederrolle? Perspektiver på krav og forventninger til ledelse og ledere**

v/seniorrådgiver Anne Sanden

**De viktigste velferdsgoder – krever det de dyktigste lederne?**

v/adm. direktør for Helse Midt-Norge Arne Flaet. ■

# Fra lederseminaret i Trondheim 25. mars 2010



Knut Kværner.



Arne Flaot.

Våkne tilhørere.



# Lønnsoppgjøret 2010 m.v.

## Nyhetsbrev fra YS Stat mai 2010-04-30

### YS Stat brøt forhandlingene med staten i god tid før fristen 30. april. Bakgrunn for bruddet var:

For liten økonomisk totalramme.  
Et tafatt økonomisk tilbud på likelønn.  
Uakseptabel innretning på likelønn.  
Angrep på arbeidstidsordningene.

– Statens siste tilbud er rett og slett en god søknad om å få bryte forhandlingene og velte ansvaret for å finne en løsning over på Riksmeklingsmannen. Den søknaden er innvilget, sier Pål N. Arnesen, leder i YS Stat. – Statens forslag til løsning på likelønnsutfordringene ikke vil gi varig effekt.

– Fordi staten vil droppe sentrale justeringsforhandlinger, og gi likelønnsmidler kun lokalt til utvalgte virksomheter, blir dette dessuten et inngripen i tariffsystemet i staten. Verdsettingsdiskrimineringen mellom kvinne- og mannsdominerte yrker kommer vi kun til livs ved å sentralt heve de store kvinnekodene som tjener mindre enn tilsvarende mannskoder.

De er også svært overrasket over at staten fullstendig har oversett kravene om lønnsopprykk etter omsorgspermisjon. Selvstendige permisjonsrettigheter for fedre har de heller ikke innfridd og det samme gjelder ti dager lønnet permisjon for å ta seg av pleietrengende foreldre.

– Dette er små økonomiske krav som på sikt vil gi viktige effekter for likelønn og likestilling. Øvrige krav på fellesbestemmelser er i liten grad innøst, samtidig som staten angriper opparbeidede rettigheter på dette området, blant annet vedrørende arbeidstidsbestemmelser.

Vi oppfatter våre krav som ansvarlige, og er derfor skuffet over at vi havner hos Riksmeklingsmannen. Det er så stor avstand mellom tilbud og krav, og vi

opplever at vi i liten grad har hatt reelle forhandlinger rundt mange av de temaer vi var opptatt av.

### Meklingen – prosess og fremdrift:

Etter at YS Stat brøt forhandlingene med Staten 30. april går det nå videre til mekling med bistand av Riksmekler Kari Gjestebø. Allerede 4. mai åpnes meklingen formelt med felles møte med alle forhandlingsdelegasjonene. Meklingen vil pågå kontinuerlig fram til fristen, som er satt til 26. mai kl. 2400. Blir ikke partene enige innen fristen, så kan en konflikt være et faktum fra torsdag 27. mai. Derimot ved et eventuelt meklingsresultat vil sektorstyret i YS Stat sende resultatet ut til uravstemming til alle medlemmene med sin anbefaling. Hvert forbund administrerer selv uravstemmingen blant sine medlemmer og rapporterer resultatet tilbake til YS Stat innen en fastsatt frist.

Selve meklingen finner sted i full fortlighet mellom partene og det vil ikke bli gitt ut informasjon underveis om meklingsforløp.

### Streikeberedskap på plass

Som ved ethvert tariffoppgjør er streikeberedskapen på plass også i år. Forberedelsene til en konflikt starter allerede på nyåret med en gjennomgang av aktuelle områder som kan tas ut i streik. Siste gang YS Stat var i konflikt var i 1984 så dette blir en årlig øvelse og vedlikehold for alle involverte. Men en meget viktig papirøvelse, for kommer vi først i en konflikt så er vi 100% avhengig av at forberedelsene er i rute og kvalitetssikret den dagen det skjer. Derfor har YS Stat i alle år hatt et Konfliktutvalg med representanter fra alle statsforbundene som gjør denne viktige øvelsen år etter år, utenfor rampelyset, men i tariffoppgjørets midte. Generelt kan man si at det er arbeidsgiver man ønsker å ramme, men det vil ikke være til å unngå at en streik også vil gå ut over publikum. De ansatte i virksomhetene som blir tatt ut i en konflikts ulike faser blir kontaktet av sine forbund og blir satt inn i ulike lover og regler og ikke minst får

begynt å forberede selve streikeberedskapen med materiell, vaktlister mv. Uttaket blir så langt som mulig også koordinert med de andre hovedsammenslutningene. De konkrete virksomhetene som eventuelt vil bli tatt ut i en streik blir offentliggjort to uker før partene har frist til å komme i mål med meklingen. Om vi får testet ut beredskapen i år vil være opp til partene å avgjøre, YS Stat håper selvsagt at dette ikke blir nødvendig.

### Offentlig tjenestepensjon

Pensjon er ikke tema ved årets tariffoppgjør, med unntak av at det gjøres tilpasninger til avtaleteksten på AFP. Regjeringen fremmet i mars en lovproposisjon med tilpasninger i statens pensjonskasse som følge av enigheten i tariffoppgjøret i fjor. Organisasjonene har uttrykt i høringsuttalelse at vi ikke er enig i departementets fortolkning av fjorårets protokoll. Særlig går dette på grunnlovsvernet og samordningsregler med privat AFP. Loven behandles nå av Stortinget og YS Stat skal i høring med Arbeids- og sosialkomiteen 10. mai. Her vil vi understreke hovedpunktene i vår høringsbesvarelse; ingen levealdersjustering av opparbeidede rettigheter, ingen endring i særaldersgrenser og mindre samordning av privat AFP.

### Stor konferanse om inkluderende arbeidsliv

Den 8. juni arrangerer Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Direktoratet for forvaltning og IKT i samarbeid med hovedsammenslutningene i staten en konferanse om inkluderende arbeidsliv. Målgruppen for konferansen er tillitsvalgte og ledere i staten.

Vi anbefaler alle YS Stats tillitsvalgte i staten til å ta dette opp med sin leder og delta på konferansen. Konferansen finner sted på Ullevål Stadion.

Påmeldingsskjema kan du finne på [www.ys-stat.no](http://www.ys-stat.no) eller kontakt ditt forbund.





# Landsstyret har hatt møte med Stortingets justiskomité

*Landsstyret hadde et tre timer langt møte med Justiskomitéen torsdag den 15.4. 2010. Møtet ble holdt på Grand Hotell. I tillegg til Landsstyret deltok våre medlemmer – politistasjonssjef Øystein Holt, Tønsberg og lensmann Bjørn Hoff, Nannestad og Gjerdrum, som begge hadde gode presentasjoner.*

**D**et var en fulltallig komité som møtte sammen med rådgivere og sekretær. Hensikten med møtet var å ha en dialog med politikerne om dagsaktuelle temaer fra politi- og lensmannsetaten.

Møtet startet med en presentasjon av Justiskomitéens og landsstyrets medlemmer og deretter ble Norges Politilederlag presentert.

## I hovedsak ble følgende temaer omhandlet:

- Strukturspørsmål – politidistrikter – driftsenheter
- Budsjettsituasjonen

- IKT-situasjonen
- Lederutvikling
- Samhandling mellom politidistriktene – grenseoverskridende kriminalitet
- Målstruktur
- Sivile gjøremål

Temaene førte til stort engasjement hos komitéens medlemmer. Norges Politilederlag fikk nyttig informasjon som vi tar med oss videre i vårt arbeid. Leder av komitéen, Per Sandberg, Frp, takket for en interessant dag og sa at dette var et av de bedre møter som komitéen hadde hatt med interesseorganisasjoner.

*Øystein Holt redegjør for samhandling.*





*En interessert justiskomité.*



# Utdanning i politiets sivile gjøremål på grunnplanet – en svensk modell

Av høgskolelektor Frederik Barth

## Innledning

**R**ettssikkerheten for borgerne er avhengig av riktig anvendt kunnskap hos namsmannsfullmektigene. Hvordan denne kunnskaps-tilegnelsen skal foregå er ikke gitt. Individer lærer på forskjellige måter, og organisasjoner legger til rette for læring på forskjellige måter.

Svenskene har laget en utdanningsmodell det er grunn til å se på.

Høsten 2009 var jeg så heldig å bli invitert til Rikskronofogden i Sverige. Maria Wagenius arrangerte møtet med kronofogd Olof Dahnell, pedagog Anna Faxälv og produsent Maria Berglöf som alle var til stede for å orientere om deres undervisningsopplegg. Svensk gjestfrihet og svensk grundighet.

For å kunne få en forståelse av hvordan undervisningen er lagt opp er det nødvendig å se hvordan svenskene har organisert virksomheten innenfor fagfeltene. Det er også interessant å få kjennskap til hvem som rekrutteres inn i yrkene før undervisningsopplegget beskrives.

Det er vesentlige begrensninger i denne teksten. Det er ikke gjort noe forsøk på å sammenlikne svenske og norske forhold verken i relasjon til organisering eller utdanning. Artikkelen er heller ikke kritisk rettet mot det som kan kalles en lærende organisasjon. Vurdering og drøftelse om virksomheten som her beskrives utgjør en egen profesjon er også utelatt. Problemstillingene som disse begrensningene innehar er interessante og vil være gjenstand senere drøftelse.

## Kronofogdmyndighetens organisasjon

Rikskronofogden er svensk namsmyndighets øverste leder. I Solna like utenfor Stockholm sentrum har Rikskronofog-

den kontor. Det er her kronofogdmyndighetens øverste ledelse med ca 80 medarbeidere holder til.

I 2006 ble Rikskronofogden egen myndighet innenfor skattemyndigheten. I 2008 ble Rikskronofogden frigjort fra skattemyndigheten og fremstår nå som egen selvstendig myndighet.

Kronofogdmyndigheten har ansvar for inndrivning av alminnelige krav og skatte- og avgiftskrav. I tillegg til dette har Kronofogdmyndigheten også ansvar for gjeldsordning samt at de kontrollerer bobestyrers arbeid i konkursboer.

I 1965 var det i Sverige 81 kronofogdmyndigheter som i 1988 ble begrenset til 21 länsmyndigheter for i 1998 ytterligere å bli redusert til 10 regionale kronofogdmyndigheter. Denne utviklingen endte altså med at det ble etablert en selvstendig overordnet namsmyndighet, Rikskronofogden, som leder av kronofogdmyndigheten.

Organisasjonen betegnes som en prosessorganisasjon med forskjellige virksomhetsgrenener. Disse virksomhetsgrenene består av: Summarisk prosess, tvangfullbyrdelse (verkstillighet og inndrivning), gjeldsordning (skuldsanering), tilsyn i konkurs samt forebyggende arbeid. De fire første virksomhetene er lovregulert, mens den siste har regjeringen pålagt kronofogdmyndigheten å gjennomføre.

Ca 1.500 medarbeidere arbeider innenfor disse virksomhetsgrenene. 2.300 medarbeidere utgjør hele etaten som er delt opp 41 enheter. Disse enhetene er ikke å betrakte som «namsmannsdistrikter» da enhetene kan behandle saker uavhengig av enhetens plassering. Det følger av at det er Rikskronofogden som har fullmakten som delegeres til den enkelte medarbeider. Hele Sverige er således et eneste «namsmannsdistrikt» og omtales som Kronofogdmyndigheten (KM).

Enhetene er oppbygd av team som består av kronoinspektører og kronofogder. Teamene kan være fullfaglige eller spesialiserte på enkelte arbeidsoppgaver. Det finnes også egne juristteam under ledelse av en kronofogd. Juristteamene har en støttefunksjon for de andre teamene. Det kan være flere kronofogder i et juristteam. Det er til sammen ca 120 kronofogder i den operative virksomheten pluss kronofogder som er enhetsledere eller har andre lederfunksjoner. Arbeidet i teamene gjøres felles, men det er en kronoinspektør eller kronofogd i teamet som er ansvarlig for avgjørelsens innhold.

## Faglig bakgrunn før tilsetning i Kronofogdmyndigheten

For å bli *kronofogd* må vedkommende ha fullverdig juridisk utdanning (jur. Kandidexamen eller 270 studiepoeng fra juridisk utdanning ved høgskole). I tillegg til det må kandidaten ha vært notarie i domstolen for en periode av 2 år. Notariestillingen er ment som en praktisk utdanning av jurister ut over universitetsstudiet og skal innebære opplæring. Notariestillingen kan være oppstarten på en dommerkarriere.

Det foreligger også en mulighet å få stilling som notarie hos Kronofogdmyndigheten i en såkalt pakkeløsning. For å oppnå fullverdig praksis med denne løsningen, som har en tidsramme på 2 ? år, må kandidaten tjenestegjøre ved en domstol i minst 12 måneder. For å oppnå stillingen som notarie kreves det en rimelig god karakter fra jusstudiet.

*Kronoinspektørene* har en annen faglig bakgrunn. Det som kreves er at søkerne har minst 90 studiepoeng fra fagene juss, økonomi eller det som kalles «beteendevetenskap» som kan inneholde fagene: Sosiologi, psykologi eller pedagogikk. Det er verdt å merke seg at nytilsatte blir opptatt som henholdsvis kronofogd-

aspiranter og kronoinspektøraspiranter. Den tiden de er aspiranter betraktes som en prøvetid.

## Utdanningen av kronoinspektører og kronofogder

### Bakgrunn for utdanningsreformen

I 2003 ble det gjennomført en utdanningsreform innefor fagområdene i Sverige. Før den tid var det tre utdannings tilbud. Det fantes en utdanning for kronofogder og en for kronoinspektører. Dessuten var det en Stockholmsvariant for kronoinspektører. Sistnevnte utdanning var et samarbeid med det juridiske fakultet ved universitetet i Uppsala. De tre tilbudene resulterte i at det oppstod en diskusjon om hvilken av utdanningenes som var best. Det forelå ikke noe felles studiemateriell som gjorde sammenlikning mulig. Det var den enkelte lærer som hadde et selvstendig ansvar for undervisningen, og det forelå ingen kvalitetssikring av innholdet. I tillegg til at undervisningsopplegget var uensartet var utdanningen kostbar da den stilte krav til reiser og opphold.

Da Rikskronofogden fikk ansvaret for tildelegning av fullmakter på bakgrunn av medarbeidernes faglige bakgrunn, styrket det behovet for en ensartet utdanning.

Omleggingen av Kronofogdmyndigheten til mer spesialiserte virksomhetsgrenener tilsa også omlegging av utdanningen. Virkningen av at enhetene ble større gjorde det mulig å skape faglige miljøer som kunne stimulere utdanning.

### Utdanningsreformen

Det er hovedkontoret til Kronomyndigheten som utarbeider læringsmål (fagplaner) og som legger til rette for oppnåelse disse. Ansvar for studiemateriell og ajourføring ligger også her. Søknader om dispensasjon fra utdanningskrav rettes til hovedkontoret. Det er også hovedkontoret som utsteder kursbevis og tildeler fullmakter.

I tillegg til dette står veiledere og lærere i en fortløpende dialog med hovedkontoret om aktuelle utdannings spørsmål.

Det pedagogiske utgangspunktet i undervisningen er å ta høyde for at de

som skal utdannes er voksne personer med en rik erfaringsbakgrunn. Undervisningen skal være integrert i det arbeidsfellesskapet de er i og forankret i konkrete arbeidsoppgaver.

Nytilsatte medarbeidere får status som aspiranter i den tiden de gjennomgår grunnopplæringen. Aspirantperioden er på ca. 6 måneder, men kan variere grunnnet individuelle forhold. Aspiranten får tildelt en veileder som får ansvaret for den praktiske og teoretiske introduksjonen til arbeidet. Vedkommende som har veiledningsansvaret har fått utdanning som veileder samtidig som han kompetanse innenfor de ulike faglige områdene. I samarbeid med teamleder blir det avsatt tid for veilederen til å kunne gi aspiranten støtte og hjelp. Målet er å gi aspiranten tilstrekkelig kunnskap for å kunne sette seg inn i arbeidet samt stille de rette spørsmålene for å utvikle videre kunnskap. Det fordres av aspiranten at han er aktiv og søker kunnskap.

Veilederen skal være i kontinuerlig dialog med aspiranten, og gi ham tilbakemelding på hvordan arbeidet utføres. I denne perioden får aspiranten oppgaver som er tilpasset det kunnskapsnivået han er på, og de oppgavene han får skal være et ledd i utdanningen. Aspiranten har ingen selvstendig avgjørelsesmyndighet i denne perioden.

Ved tiltredelsen blir kandidaten presentert for et introduksjonsprogram for arbeidsplassen samt gitt en oversikt over saksgangen i de gjøremålene Kronofogdmyndigheten er satt til å utføre. Dette programmet er formet som et e-læringsprogram som ligger på intranettet. I tilknytning til dette er det laget en sjekklister som aspiranten i samarbeid med veileder skal gjennomgå for å sikre at læringsmålene er oppnådd. Hele tiden oppfordres kandidaten å bruke medarbeiderne på kontoret for å finne svar på spørsmålene som reiser seg.

Kronoinspektøraspirantene som ikke har juridisk eksamen må gjennomføre et internettbasert studium (7,5 studiepoeng – 5 ukers studium) i juridisk grunnutdanning. Studiet omfatter juridisk metode, grunnleggende privatrett (civillrett) og

sivilprosess samt noe statsforfatningsrett (konstitusjonell rett), konkurs og gjeldsordning (skuldsanering). Det er universitetet i Uppsala som er ansvarlig for undervisningen. Undervisningen er problembasert og består av seminarer, veiledning og skriving av faglige tekster (PM skrivande). Studiet avsluttes med en prøve (betått/ikke bestått).

Alle aspiranter må gjennomføre et kurs i samtaleteknikk. Det er et kurs som består av en 4 dagers samling som gjennomføres på internat. Hovedvekten av undervisningen er rettet mot «den besværlige samtalen» og er basert på kognitiv samtaleteknikk.

Ganske tidlig i utdanningen må aspiranten forholde seg til de digitale saksbehandlingsverktøyene som foreligger. Introduksjonen til dette gjøres av veileder og medlemmer av teamet.

Parallelt med det arbeidet som kandidaten må gjennomføre sammen med veileder må han gå igjennom en internettbasert grunnutdanning i tvangsfullbyrdelse (värkstellighetgrund). Denne utdanningen anslås å ta ca 10 uker og foregår i et datasimulert arbeidsmiljø. I dette simulerte miljøet får kandidaten forskjellige oppgaver å arbeide med. Læringsverktøyet er et visualisert kronofogdkontor og gjort så virkelignende som mulig. Her finnes digitale veiledere, dokumenter, arbeidskammerater og oppgaver. Av og til kommer den digitale veilederen inn og gir nye opplysninger som fører saken fremover. Hvert trinn inneholder oppgaver som kandidaten må besvare. Læringsverktøyet legger opp til at aspiranten skal knytte sammen teori og praksis og stimulere ham til å søke kunnskap hos egen veileder og i teamet.

Når denne delen av grunnutdanningen er gjennomført kan aspiranten tildeles begrenset fullmakt. Det er enhetsleder som tildeler denne begrensede fullmakten på grunnlag av et bedømningsgrunnlag som veileder og teamleder fremsetter. Rikskronofogden har utarbeidet en sjekklister for hva som kreves for å gi begrenset fullmakt og som danner grunnlag for hva som skal vurderes.

Etter at denne første delen av utdanningen er gjennomført skal teamlederen

søke høyere ledelse om videre utdanning for aspiranten.

Denne delen av utdanningen (Verkställighet – vidare) er gruppebasert. Da arbeidsoppgavene til kronofogdaspirantene og kronoinspektøraspirantene er forskjellige kobles oppgaver og fordypninger til de respektive stillingsbetegnelsene. Det betyr at begge kategorier kan være i samme gruppe da det også i tillegg til de spesifikke oppgavene også er mange felles problemstillinger.

For å kunne lage grupper med nytilsatte som stadig kommer til, er det nødvendig med nettbasert læring. Dette muliggjør en dynamisk tilpassing til undervisning når behovet melder seg. Problemet med lokalisering av undervisningssted og oppstartstidspunkt blir på denne måten redusert. For å lette undervisningen på nett blir samtlige deltakere tildelt et webkamera.

Opplæringen i tvangsfullbyrdelse (verkställighet – vidare) består av 10 moduler. Til hver modul har Kronofogdmyndigheten laget et læringsprogram. Aspirantene kan der finne ut hvilket innhold modulen har og læringsmål som skal oppnås. Det er ferdig utarbeidede oppgaver som skal danne grunnlag for diskusjon i gruppen samt oppgaver som skal innleveres. I tillegg er det lagt inn aktuelle rettskilder.

Det er en kronofogd som er diskusjonsleder. Han følger diskusjonen på sidelinjen og kan komme med kommentarer når det er passende, men det er gruppen som er ansvarlig for at aktiviteten opprettholdes. For diskusjonslederen er det utarbeidet en egen veiledningsmanual (diskussionsledarhandledning).

Undervisningsformen her er mer krevende enn den første (verkställighet – grund). Aspiranten er henvist til større grad av selvstudium og oppgavene er mer kompliserte.

Organiseringen av den modulbaserte undervisningen foregår ved at det er en teoretisk del med påfølgende diskusjon i gruppe. I den forbindelse er det utarbeidet oppgaver som skal drøftes. Alt foregår på nett. Undervisningsformen krever aktiv deltakelse av aspirantene. Det forventes at alle deltakerne bidrar med inn-



legg i gruppen i form av kommentarer og innspill. Gruppedeltakerne blir også pålagt å levere inn besvarelser. Manglende aktivitet kan medføre at kandidaten må avslutte utdanningen.

I denne delen av utdanningen skal aspiranten ha nær kontakt med veilederen. Veilederen skal legge til rette slik at aspiranten får arbeidsoppgaver tilpasset undervisningen i de forskjellige modulene.

Antatt tidsforbruk er 2 til 3 timer pr dag i selvstudium for kandidaten. I opplæringsperioden som strekker seg til ca 6 måneder er det læring som står i fokus. Gjøre målene på kontoret skal så vidt mulig relateres til utdanningen.

Etter endt utdanning vil aspiranten på grunnlag av uttalelser fra veileder, diskusjonsleder og foresatte bli kronofogd eller kronoinspektør. Vurderingen gjøres i

samsvar med en sjekkliste utarbeidet av Rikskronofogden som også tildeler nødvendige fullmakter.

## Avslutning

Utdanningsmodellen som er beskrevet ovenfor gir grunnlag for videre refleksjon her hjemme. Hvordan skal vi legge til rette for læring? Har vi en egen namsmannsprofesjon? Bør namsmannen/namsmannsfullmektigene tildeles autorisasjon på grunnlag av utdanning og praksis? Er organisasjonsmodellen med mange små selvstendige kontorer i veien for enhetlig forståelse av regelverket? Er «Namsmannsnorge» å betrakte som en lærende organisasjon?

Dette bør vi ha på dagsordenen. Det dreier seg om borgernes rettssikkerhet.

frederik.barth@phs.no

# § Fra RETTEN §

## Tvangsfullbyrdelse

**Tvangsfullbyrdsloven § 7 – 2 bokstav f, § 7 – 6 annet ledd og § 7 – 7 annet ledd. Uimotsagt krav.**

**Kjennelse av Borgarting lagmannsrett i sak nr. LB-2009 – 139762.**

### Sakens faktum:

Ved avtale av 23. juni 2006 inngikk Finn Thorvald Utne og Uniform Strategisk Design AS (Uniform) avtale om at Utne skulle foreta bokføring for selskapet og betale dets utgifter, foreta månedlig lønnskjøring samt utarbeide årsregnskap, ligningsoppgaver og budsjetter. I henhold til avtalen skulle faktureringen for arbeidet skje gjennom Conseil AS. Det oppstod tvist mellom partene om ferdigstillelsen av regnskapet for 2006 og fakturaer for utført arbeid ble ikke betalt. Uniform sa opp avtalen 24. april 2007. Etter begjæring fra Conseil ble det 25. september 2008 tatt utlegg i bankkonto tilhørende Uniform. Tvangsgrunnlag var ubetalte fakturaer, jf. tvangsfullbyrdsloven § 7 – 2 bokstav f. Kravet utgjorde kr. 116.166,47.

Uniform klaget 29. september 2008 på utleggsforretningen, men namsmannen fant ikke grunn til omgjøring og saken ble sendt retten for avgjørelse i medhold av tvangsfullbyrdsloven § 5 – 16 annet ledd. Oslo byfogdembete avsa 20. mai 2009 kjennelse om at klagen ikke tas til følge.

Saksøkte påanket kjennelsen på grunnlag av rettsanvendelsen for så vidt gjelder spørsmålet om det er anledning til å benytte et skriftstykke som tvangsgrunn-

lag som skyldneren har fremsatt innsigelser mot overfor fordringshaveren før begjæring om utlegg blir fremmet. Det blir hevdet at det er feil når retten har lagt til grunn at tvangsfullbyrdsloven § 7 – 2 sammenholdt med saksbehandlingsreglene i § 7 – 6 og § 7-7 medfører at kravet anses uimotsagt og utlegg kan tas såfremt innvendinger ikke er inngitt til namsmannen før utleggstidspunktet.

Videre mener saksøkte at loven må tolkes slik at kravet må være uimotsagt også før utleggsforretning begjæres. Her vises det til saksbehandlingsreglene som ble vedtatt ved lov 25. juni 2004 – jf. Ot.prp. nr. 43 (2003 – 2004) kapittel 6 pkt. 6.2. første avsnitt side 24 og Inst. O nr. 90 (2003 – 2004) kapittel 2. Det blir hevdet at lovgiver har lagt opp til en sikkerhetsventil mot at det skal være anledning til å fremme begjæring om utlegg med krav hvor kreditor allerede vet at debitor har innsigelser. Endelig hevdes det av klageren at en kreditor som vet at debitor har innsigelse mot kravet ikke har noen beskyttelsesverdig interesse i å kunne fremme en utleggsbegjæring i stedet for å ta kravet direkte til forlikrådet, hvor det hører hjemme og at man ved å tillate slike utleggsbegjæringer tillates en praksis hvor namsmyndighetene brukes som ledd i inkassovirksomhet.

Ankemotparten fremholder særlig at det er feil det som siteres fra Odelstingsinnstillingen og Odelstingsproposisjonen om at krav hvor debitor har protestert overfor kreditor før utlegg er begjært ikke skal kunne gjøres til gjenstand for direkte tvangsinn drivelse. Man fremholder her at uttalelsene i forarbeidene sier at det bare er såkalte uimotsagte krav som skal kunne direkteinndrives og at det i dette ikke ligger noen nærmere definisjon av hva som skal til for at et krav skal anses uimotsagt i lovens forstand. Videre hevder man at ikke er holdpunkter i forarbeidene for å anta at det med formuleringen er ment at enhver protest på en hvilket som helst stadium i saken skal avskjære adgangen til direkte tvangsinn drivelse. Ankemotparten hevder videre at lovens formulering – reist innvendinger overfor namsmannen mot kravet – må legges til grunn bokstavelig, og medfører at inn-

vendinger debitor har fremsatt overfor kreditor ikke er til hinder for at senere fremmes krav om direkte inndrivelse.

### Lagmannsrettens vurderinger:

Lagmannsretten fremholder at formuleringen i tvangsfullbyrdsloven § 7 – 2 bokstav f «skriftstykke som fordringshaveren selv har sendt skyldneren» bl.a. er ment faktura og omfatter skriftstykker som er faktureringselskap har sendt på vegne av fordringshaveren. Ved inndrivelse av krav etter bokstav f er det fastsatt særbestemmelser som gjør behandlingen mer omstendelig enn ved andre utleggsforretninger, jf. bl.a. § 7 – 6 og § 7 – 7. Finner namsmannen at en begjæring om utlegg kan tas til følge skal begjæringen alltid meddeles saksøkte med oppfordring om innen to uke å uttale seg om forhold av betydning for om utlegg kan tas m.v. – jf. § 7 – 6 første ledd. Ved begjæring om utlegg etter § 7 – 2 bokstav f skal namsmannen i tillegg oppfordre saksøkte å opplyse om sitt standpunkt til saksøkerens krav, jf. § 7 – 6 annet ledd. Det følger av § 7 – 7 annet ledd at dersom saksøkte innen fristen har bedt namsmannen om å anmode saksøkeren om å ta kontakt med saksøkte, skal namsmannen gjøre det. Videre fremholder lagmannsretten at det av tredje punktum følger at dersom saksøkte ikke har bedt namsmannen om å bli satt i kontakt med saksøkeren skal begjæringen behandles i forlikrådet dersom saksøkte har reist innvendinger mot saksøkerens krav og saksøkeren i begjæringen har opplyst at behandling i forlikrådet i så fall ønskes. Og endelig – dersom saksøkte ikke har fremsatt innvendinger skal utleggsforretningen holdes. Lagmannsretten konkluderer i premissene slik:

**«Etter lagmannsrettens syn viser disse saksbehandlingsreglene klart at det er innsigelse fremsatt overfor namsmannen som har betydning for om utleggsforretningen skal fremmes eller ikke. Innsigelse debitor måtte har fremsatt direkte overfor kreditor må således gjenstas, ellers blir kravet å anse som uimotsagt. Det vises til parallellen med tilsvaret som ankemotparten har vist til.»**

Deretter avsa lagmannsretten kjennelse om at anken blir å forkaste. ■

# Store utfordringer

**I skrivende stund står vi midt oppe i årets lønnsoppgjør. Forhandlingene i frontfaget er nettopp avsluttet og resten av tariffområdene følger.**

**F**ortsatt ser vi etterdønningene av fjorårets oppgjør i offentlig sektor, da pensjon sto helt sentralt. I slutten av mars kom proposisjonen, som beskriver endringene i lov om Statens pensjonskasse, slik Regjeringen mener det følger av enigheten fra i fjor.

Foreløpig er det de første årskullene som omtales, det vil si de som er født mellom 1943 og 1953, men det er av stor interesse for YS å følge opp disse.

I forhold til høringen YS mottok om dette før jul, har Regjeringen imøtekommet organisasjonenes krav om at personer som fratrer før fylt 67 år, enten på særaldersgrense eller AFP, vil få sitt pensjonsgrunnlag regulert med lønnsvekst fram til 67 år.

Regjeringen opprettholder imidlertid forslaget om å fullt ut levealdersjustere pensjoner ved 67 år. Også det som er tjent opp før endringene trer i kraft 1. januar 2011.

Dette mener YS er en for streng tolking av enighetsprotokollen fra i fjor. Konsekvensen er at mange pensjonister vil få en lavere pensjon enn antatt etter 2011.

Lovproposisjonen ligger nå i Stortinget. YS vil følge den opp overfor politikerne, for å påpeke det vi mener er urimelig i forslaget. Spørsmålet om noen har blitt fratatt pensjon, kan kun prøves rettslig. Å prøve medlemmenes grunnlovsværn må vurderes når endringene har trådt i kraft.

## Ledelse, oppfølging og kompetanse

I en medlemsundersøkelse, gjennomført av YS-forbundet Parat, avdekkes det at så mange som en fjerdedel av de statsansatte ikke har medarbeider- eller utviklingssamtale med sin nærmeste leder.

Under ti prosent av de spurte rapporterer at det fins system for kompetanseheving i egen etat. Statens egen medarbeiderundersøkelse bekrefter funnene; dialogen mellom ledere og ansatte er mangelfull og usystematisk. Norges Politilederlags medlemmer er viktige for at staten skal bli bedre på dette området. Å fokusere på ledelse, og å påpeke når det ikke er tid eller resurser til å utøve god ledelse er avgjørende for å bedre situasjonen.

En forutsetning for at en lokal lønnspolitikk evner å se individenes prestasjoner og kompetanse er at en har førstelinjeledere med et bevisst forhold til å ivareta alle ansatte og en kunnskap om lov- og avtaleverk.

Å tro at lokale forhandlinger skal bli reelle, når lederne ikke snakker om kompetanse, utvikling og mulighet for å fremme krav til lønnsforhandlinger med den enkelte, blir naivt. Manglende kartlegging av kompetanseutvikling og verdsetting av realkompetanse gjør at grupper blir hengende etter lønsmessig. Mange av disse gruppene er kvinnedominert.

Statens ønske om at mer av lønnsfastsettelsen skal skje lokalt, må komme som et resultat av at en etablerer bedre system for ledelse og medbestemmelse lokalt.

Å videreutvikle det statlige tariffområdet er viktig for YS. Vi går gjerne i dialog for å få på plass bedre verdsettingssystemer.

Det er et uttalt mål for Staten å tiltrekke seg høyt kompetente medarbeidere også for fremtiden. Da må vi lage systemer som verdsetter den kompetansen som fins innefor statlig sektor, på alle nivåer.

## Ny IA-avtale inngått

Et annet viktig tema for YS denne våren er den nye avtalen om inkluderende arbeidsliv. YS har vært sterkt involvert i forarbeidet.

Behovet for arbeidskraft er en av de største utfordringer vi står overfor i årene som kommer. Etter hvert som befolk-



ningen eldes og vi går lenger på skole, vil en stadig mindre andel av befolkningen være i yrkesaktiv alder. Vi må finne tiltak som gjør at vi har tilstrekkelig arbeidskraft også i fremtiden.

Derfor må arbeidslivet legges til rette, slik at flest mulig kan delta. Pensjonsordninger må stimulere folk til å stå lenger i arbeid. YS mener en aktiv og velfungerende livsfasepolitikk er et viktig verktøy for å fremme dette.

Videre må sykefraværet reduseres. I tillegg til at samfunnet trenger alle hender i arbeid, er kostnadene knyttet til sykefravær og uførhet etter hvert blitt store. Det taper samfunnet for midler som kunne vært brukt på andre formål.

Det blir avgjørende å finne årsakene og å treffe tiltak for å redusere sykefraværet. Det er nødvendig for å unngå at sykelønnsordningen kommer under ytterligere press.

YS vil fortsette arbeidet med å avdekke grunnene til økt sykefravær, blant annet gjennom videreføring av YS Arbeidslivsbarometer. Et godt faktagrunnlag er nødvendig for å finne riktige løsninger.

Sykelønnsordningen er et viktig fundament i velferdsstaten. YS vil kjempe for å beholde den. Vi mener det er fullt mulig å redusere sykefraværet uten å endre sykelønnsordningen. ■



# Målekriterier i politiet – noen innspill for refleksjon

Av Øystein Holt

**Mål- og resultatstyring er blitt en del av politihverdagen for de fleste av oss ledere. Vi blir pålagt detaljerte mål både fra politisk hold og fra politidirektoratet. Er det riktig at POD, politidistriktene og driftsenhetene skal ha så mange målekriterier, har de en viss sammenheng og er alle relevante for det samlede politiproduktet vi skal levere?**

**V**i har i dag mange måleparametere/delmål innen straffesaksbehandlingen som oppklaringsprosent, saksbehandlingstid innen flere områder og restanser. Men er disse alltid relevant i forhold til vårt hovedmål som er trygghet for innbyggerne gjennom redusert kriminalitet. Evner vi å se sammenhengen mellom ressursbruken og bruke disse i retning av hovedmålet?

Jeg vil her ta for meg noen av de aktuelle områder vi daglig må ta stilling til når vi som ledere skal forsøke å få mest mulig effekt ut av de ressursene vi disponere over og bruke disse i riktig kombinasjon mellom det hendelsesstyrte og straffesaksarbeidet.

## Beredskap:

Politiet bruker en stor del av sine ressurser på å opprettholde beredskapen hele døgnet alle dager i året. Hvordan kan denne beredskapen måles i forhold til kriminalitetsbekjempelse og publikums trygghet?

## Responstid:

Tidligere har politiets responstid fra mottatt melding til påsetting av ressurs vært diskutert som målekriterium. Politiets responstid påvirker i svært liten grad kriminalitetsreduksjonen da dette allerede har skjedd, så effekten av dette kriterium opp mot hovedmålet kan syntes å ikke være så relevant.

## Kvantum på ressurs til beredskap:

Beredskapsressursen i forhold til den registrerte kriminaliteten og oppdrag i ansvarsområdet kan være et kvantumsmål for ressurs. Dette kan måles i forhold til registrert kriminalitet og hvor mange oppdrag det er. (Eks pr 1000 innbygger eller lignende)

## Kvalitet på bruken av ressursene:

Det som kan være svært interessant å se på er hva beredskapsressursen brukes til og hvor effektivt denne brukes i forhold til kriminalitetsbekjempelsen.

## Kvalitet på oppdragsløsningene:

Her må vi se både på det proaktive og reaktive arbeidet som ressursen brukes til.

Hvor proaktivt arbeider ressursene når de reiser på et reaktivt oppdrag?

Hva er årsaken til at dette forholdet har skjedd? Hva er årsaken til at gjerningspersonen gjennomførte dette? Hva kan vi råde «eierne» av åstedet til å gjøre i fremtiden for å forhindre at dette skjer igjen, dersom årsaken ligger der? Hvordan bringer vi annen kunnskap videre for at andre proaktive tiltak kan iverksettes og gjennomføres?

Hvor gode åstedsarbeider gjøres i forhold til å avdekke gjernings-



Artikkelforfatter Øystein Holt.

menn/oppklare det straffbare? (DNA, fingeravtrykk, fottøyavtrykk, annen spor-sikring, rundspørring, korte avhør m.m.)  
Er dette målbart?

## Kvalitet på bruken av ressursene mellom oppdrag:

Hvor effektivt og riktig arbeider ressursene mellom de reaktive oppdragene? Hvordan prioriteres mottatte oppdrag i forhold til proaktivt arbeid?

Med utgangspunkt i kriminalitetsbekjempelse er det viktig at analyser viser hvor og når kriminalitet skjer. Gjennom dette kan ressursene være på det mest aktuelle sted for kriminalitet på de rette tider for å forhindre eller avdekke denne. Er denne effektiviteten målbart?

Hvor effektivt brukes ressursen mot de rette personer og de rette miljøer? Blant de som begår kriminalitet er det en liten del som står for en stor andel av kriminaliteten. Blant egne lokale kriminelle er det noen få «værstinger»/gjengangere som begår mye kriminalitet som rammer mange fornærmede og skaper utrygghet. Vi vet også at mobile kriminelle fra spesielt Litauen, Polen, Romania og Bulgaria kommer til Norge for å begå vinningskriminalitet. De som kommer hit





Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon KS arrangerte konferansen

# «Trygghet i det offentlige rom»

på Radisson BLU Scandinavia Hotel i Oslo den 12. og 13. april

Av lensmann Kjetil Andersen

**KS har pekt ut trygghet i lokalsamfunnet som et prioritert arbeidsområde. Målgruppen for konferansen var lokalpolitikere, administrative ledere og fagfolk fra kommune, samt ledere og fagfolk fra politi, frivillige organisasjoner og næringsliv.**

**Lensmann Kjetil Andersen og leder Jonny Nauste møtte på vegne av Norges Politilederlag.**

«– Den opplevde utrygghet kan gjenspeile den faktiske og reelle risiko for å bli utsatt for vold eller en annen kriminell handling, men frykten kan også leve sitt eget liv og vokse ut av proporsjon til de faktiske forhold.» Dette uttrykker seniorrådgiver Yngve Carlsson, som koordinerer arbeidet med trygghet og kriminalitetsforebygging i KS.

Professor, dr. juris. Flemming Balvig fra Københavns Universitet innledet fagdelen i konferansen med spørsmålet:

«– *Hvorfor føler vi oss så utrygge, når vi har det så trygt?»*

Han definerte utrygghet som risiko x sårbarhet.

For å motvirke utrygghet bør minst 80% av innsatsen/forebyggingen vies til:

1. Utvikle den personlige kapital (utdannelse, arbeid, fysikk)
2. Utvikle sosial kapital (hjelperelasjoner)
3. Utvikle flerkulturell kapital (flertallets normer)
4. Alminnelig påpasselighet (den sunne frykt)

Han viste til en dansk studie som tydeliggjorde at risikoadferd starter tidlig og slår ut i full blomst ved 13–14 års alderen. Han nevnte risikoadferd som bruk av alkohol, tobakk, hasj, skadeverk og annen kriminalitet. Mellom de forskjellige risikoadferdsgruppene er det en lav terskel og de har de samme grunnleggende årsaksfaktorer.

Unge har ofte en flertallsforståelse som er feil. For eksempel røyker de fleste unge ikke, likevel oppfatter ungen som langt vanligere enn virkeligheten tilsier.

Objektivt sett er samfunnet mye tryggere i dag, men subjektivt oppleves det som mer utrygt. Han var opptatt av at ønsket/positiv adferd vies mer oppmerksomhet.

Deretter presenterte førsteamanuensis ved PHS Geir Aas resultater fra delstudie 2 av 3 i KS'

**trygghetsundersøkelse i åtte norske lokalsamfunn.**

Undersøkelsen er et forskningsprosjekt som PHS utfører på oppdrag for KS. Det er kommunene Bodø, Sunndal, Nord-Aurdal, Lillesand, Skien, Steinkjer, Lodddefjord i Laksevåg bydel (Bergen) og Grunerløkka bydel i Oslo.

Sentrale trygghetsspørsmål har vært;

- hvordan respondentene oppfatter kriminalitetsnivået i kommunen
- om en selv har vært offer for vold i det offentlige rom
- hvordan man tolker trygghetsbegrepet
- følelsen av trygghet ved ferdsel ute alene om kvelden
- kilder til utrygghet
- hvilke steder og hva slags handlinger i det offentlige rom som vekker mest uro
- i hvilken grad livskvaliteten berøres av utrygghetsfølelse
- i hvilken grad man unngår steder pga utrygghet
- hva man oppfatter som mest betydningsfullt for å styrke tryggheten.

Det ble presentert trygghetsdata samlet og på kommunenivå. Grupper som oftest tilkjenner utrygghet er eldre over 60 år, kvinner og personer med lav utdannelse.





Del 3 av undersøkelsen vil bli presentert til høsten og vil dreie seg om hvorfor en oppgir å være utrygg.

Politiførstebetjentene Hung Ngoc Nguyen og Solveig Storøsæter fra KRIPOS foredro med temaet:

### **Innbruddsbølgen østfra, hvordan arter den seg og hvordan kan den best møtes?**

Videre utover ettermiddagen gikk flere parallelle seminarer som,

- Bør tigging pånytt forbys? Hvorfor – hvorfor ikke?
- De hyperkriminelle unge gjengangerne – hva gjør vi med dem?
- Oppfølging av unge voldsofre.
- Byplanlegging i et trygghetsperspektiv: arkitektur, belysning, beplantning.

### **På dag to ble tema:**

**Sammenheng mellom skjenkepolitikk og vold** gjennomgått ved forskningsleder Ingeborg Rossow ved Sirius.

Hun viste til at der var en klar sammenheng mellom inntak/skjenking av alkohol og vold, både på individ og samfunnsnivå. Hun oppfordret politikerne til å:

- Begrense skjenkesteder i antall og tetthet
- Begrense skjenketid
- Utøve kontroll og sanksjonere ved brudd

Ingeborg Rossow viste også til at økt kontroll medførte mindre overskjenking, noe som igjen fører til mindre vold.

På nettsiden [www.sirus.no](http://www.sirus.no) er mye fagstoff om temaet tilgjengelig.

Det var lagt opp til debatt, spørsmål og diskusjon med salen med tema: Sammenslåing av lensmannskontor og opprettelse av større driftsenheter: Trues nærpolitimodellen? Debattleder var seniorrådgiver Geir Sønstebø, KS.

Det var innledning v/politidirektør Inge-lin Killengreen, ordfører John Karlsen (frp) fra Nordreisa kommune og styreleder i Kriminalitetsforebyggende råd, Odd Einar Dørum.

Killengreen pekte på at sammenslåing av lensmannskontorer er aktuelt dersom en totalt sett oppnår bedre polititjeneste innefor de rammene politiet har. Karlsen mente at en nedbygging av antall enheter ville styrke den operative tjenesten.

Dørum var opptatt av at politiet måtte være tilstede for å forebygge, skjønne hva folk er opptatt av, hvordan de tenker og hvordan forholdene faktisk er. Generelt konstaterte han at politiet ikke har tradisjon for å belønne generalistene.

Fra salen var det tilbakemeldinger fra ordførere i regioner som har vært/er i omstillingsfaser. Disse savnet relevant informasjon og kritiserte politiets manglende evne til å «selge» budskapet.

Som en avslutning på konferansen presenterte seniorrådgiver Yngve Carlsson hvordan KS skal arbeide med trygghet og kriminalitetsforebygging videre.

Han opplyste at fra 2011 vil KS tilby lignende konferanser på flere steder i landet for å gjøre det mer tilgjengelig for kommunene og andre aktuelle aktører.

Les mer om konferansen på [www.kskonsulent.no/trygghet2010](http://www.kskonsulent.no/trygghet2010)



### **Det viktigste noen kan arve, er en mulighet.**

Mange vet ikke at de kan bidra til at Pablo og andre barn får mulighet til utdanning og et bedre liv. Husk å opplyse om testamentariske gaver til mennesker som ønsker å tilgodese en hjertesak i sitt testamente.

**Kontakt oss for mer informasjon på telefon 22 99 09 00.**



**Redd Barna**

[www.reddbarna.no](http://www.reddbarna.no)

# Reddet av utprøvende behandling

Tekst: Marte Gråberg/Kreftforeningen

**Gleden ved å se barn og barnebarn vokse opp fikk advokat og leder i Lymfekreftforeningen Klaus Døscher gjennom ti tøffe år, i kampen mot lymfekreften.**

1997 var et av de travleste årene noensinne for Klaus Døscher, som jobbet i et stort advokatfirma i Oslo. I 1998 begynte han å føle seg slapp og utslitt.

– Jeg kunne ikke skjønne hvorfor, men tenkte at jeg hadde møtt veggen på grunn av for mye jobbing, forteller han.

Han hadde gått og kjent på noen voksende, hovne kuler på halsen. Legene gav ham diagnosen lymfekreft, typen non-Hodgkins lymfom. Han var kraftig angrepet, og det skulle vise seg å bli en hard kamp for å overleve.

Døscher ble lagt inn på sykehus med en gang, og videre fulgte mange måneder og år med kraftig behandling og flere tilbakefall. Livet hans ble snudd på hodet. Han skjønnte raskt at det ikke ville fungere å fortsette i jobben i advokatfirmaet. Han sluttet i firmaet og startet for seg selv.

– Jeg vil dele opp de ti årene jeg har kjempet mot kreften i to deler: den første frem til 2003 med tøff behandling, og den andre delen fra høsten 2003 hvor jeg flere ganger var nær ved å dø, sier Døscher.

Høsten 2003 lå Døscher på Ullevål universitetssykehus igjen. Nytt tilbakefall og høydosebehandling. Lymfekreften var blitt hissig, og tilbakefallene – med påfølgende kraftig behandling – kom hyppigere. Høsten 2004, etter en ny røff runde, ble det klart at behandlingen ikke lengre fungerte og at Ullevål universitetssykehus ikke hadde mer å tilby.

– Da skjønnte jeg at jeg nærmet meg stupet, forteller Døscher.



## Utprøvende kreftbehandling

Gjennom nære venner fikk Døscher høre om en behandling ved et kreftsykehus i Houston i USA. Behandlingen gikk ut på å tilføre pasienten stamceller fra donor. Denne behandlingen er regnet som utprøvende. Fra Ullevål universitetssykehus fikk Døscher en forkortet, oversatt versjon av sin journal som ble sendt til legene i Houston. Tilbakemeldingen fra professoren i USA var at behandlingen kunne kurere Døscher.

– Jeg ble sjokkert – kunne denne kroniske og aggressive kreften jeg hadde kureres? Før jeg fikk vurdert å reise dit, ville tilfældighetene at det to-tre måneder senere ble startet samme type utprøvende behandling

på Radiumhospitalet, og jeg var en passende kandidat, forteller Døscher.

Hans to søstre ble utredet som donorer, og man fant en lovende match hos søsteren Nina. Etter at Døscher var ferdig med ny høydosebehandling, kunne man våren 2005 starte med benmargstransplantasjonen. Den nye benmargen skulle forhåpentligvis ta knekken på resten av kreftcellene og slå seg ned i kroppen hans. Døscher var nummer fem i Norge som fikk denne behandlingen.

Transplantasjonen var vellykket, men han var likevel ikke utenfor livsfare. I februar 2006 kollapset lungene til Døscher.

– Det følte som en blanding av å drukne og å bli kvalt. Årene fra 2003 til 2007 var på grensen av hva et mennes-

## Har du spørsmål om kreft? Ring Kreftlinjen på telefon 800 48 210



◀ kreftforeningen.no

- Du kan også kontakte oss på:
- › e-post: kreftlinjen@kreftforeningen.no
  - › SMS til 1980 merket Kreftlinjen
  - › eDialog 24 på www.kreftforeningen.no
  - › FAQ / ofte stilte spørsmål

Kreftlinjen er åpen for alle og tjenesten er gratis fra fasttelefon. Den er et tilbud til alle som har spørsmål om kreft. Kreftlinjen bemannes av helsepersonell som har taushetsplikt.

Kreftlinjens åpningstider: › mandag, tirsdag og onsdag: kl. 0900–2000 › torsdag og fredag: kl. 0900–1500

ke kunne tåle, i hvert fall hva jeg kunne tåle, forteller han.

Etter stadige tilbakefall av kreftsykdommen med påfølgende lungekollaps og hjertekollaps, klarte han å mobilisere styrke til å overleve. En metafor har fulgt Døscher gjennom hele sykdomsforløpet.

– Jeg så for meg døden som et stort mørkt hull, og meg selv liggende på kanten. Ved siden av er det en stige som fører opp mot lyset. Skritt for skritt har jeg dratt meg opp denne stigen, til tross for store stormkast. Nå er jeg ute av hullet.

### Tanker om døden

I begynnelsen tenkte Døscher mye på døden. Han var realist og visste at den fort kunne bli utfallet av sykdommen. Det at tanker om døden kom, følte ikke Døscher som et tegn på at han hadde gitt opp.

– Dersom man tør å tenke på døden som et mulig utfall, tror jeg man tar bort noe av angsten for å dø. For meg handlet det om å mobilisere krefter til å si at ja; døden er et mulig utfall, men ikke for meg. Etter det kan man begynne å jobbe seg opp igjen, sier han.

### – Vanskelig for pårørende

For familien til Døscher var sykdomstiden veldig tung og belastende. Den yngste sønnen var bare 12 år da Døscher fikk påvist lymfekreft.

– I mange tilfeller kan det være tøffest for de pårørende. Det er ikke de som er syke, så mange føler nok at de ikke kan kreve sympati. Men det de går gjennom

med den langvarige situasjonen med håp, redsel og mange tilbakefall, er vanskelig.

Klaus Døscher har hele veien vært åpen og snakket om sykdommen med familien sin – også når det var snakk om dårlige odds og liten sjanse for å overleve.

Mens han var syk i 1999 etablerte Døscher sitt eget advokatfirma. Mange ganger har firmaet ligget med brukket rygg. At han har klart å holde liv i det tross sykdommen, er en av de tingene han er mest stolt over.

Etter at han i august 2008 hadde flyttet inn i nye kontorer, fikk Døscher en telefon fra legen sin på Radiumhospitalet som kunne fortelle at tre år hadde gått siden siste tilbakefall. Det vil si at han nå kunne regne seg selv som utenfor risiko for nye tilbakefall. Denne nyheten var en lettelse å motta. Han stirret noen minutter ut i rommet, før han ringte kona Margaret for å fortelle de gode nyhetene.

– Det var en fantastisk telefon å motta! Jeg kjente at skuldrene senket seg. Endelig, etter ti års kamp, kunne jeg sette strek og begynne å legge sykdommen bak meg.

Han begynte gradvis å få tilbake perspektivet på livet og troen på at han faktisk kan bli gammel. I dag gleder han seg over å være bestefar til lille Marius Emil som snart er to år.

### Oppstart av Lymfekreftforeningen

Etter mange år som kreftpasient og etter alt han har gjennomgått, følte Døscher

at han satt inne med mye erfaring. Sammen med en gruppe andre var han med på å starte opp Lymfekreftforeningen i 2007. Det er en forening som representerer pasienter og pårørende og er tilsluttet Kreftforeningen.

I Lymfekreftforeningen forsøker Døscher å videreformidle håpet. Han ønsker at fortellingen om hva han har gått igjennom og overlevd, skal gi andre inspirasjon.

– Jeg har ved flere anledninger møtt mennesker som, etter å ha hørt min historie, må kjenne på meg for å tro på at jeg virkelig overlevde. Når de ser hvordan det gikk med meg, håper jeg de kan få troen på at det går an å overleve til tross for dårlige odds, sier Døscher.

### Naturen som inspirasjonskilde

Døscher selv har selv fått enorm inspirasjon fra naturen. Turer i skog og fjell har gjort at han har kunnet samle styrke til å fortsette kampen mot sykdommen.

– Jeg ble veldig inspirert av boken dronning Sonja skrev om hennes favoritturer i Norge, så jeg måtte besøke fjellet Slo-gen på Vestlandet. Det er litt flaut, men etter turen skrev jeg et brev til dronningen. Jeg ble kanskje litt vel inspirert der, ler han.

Etter «friskmeldingen» har Døscher funnet mye å bedrive tiden med. Han føler et behov for å bruke tiden godt. I tillegg til arbeidet som advokat og leder i Lymfekreftforeningen, får han også tid til å synge i et mannskor. ➤



# YMSE

**J**ustisdepartementet har reist spørsmålet om sammenslåing av lensmannsbestillingene på Nøtterøy og Tjøme når lensmann Johnsen på Tjøme går av etter oppnådd aldersgrense. Nøtterøy formannskap har allerede svart at man ikke er interessert i en slik sammenslåing.



«Har lensmannen i Hosanger en sjettesans», står det i en overskrift i Gula Tidend. Foranledningen er en større brand i lensmannens distrikt. Det brandt ned et våningshus med innbo og eieren led et stort tap idet forsikringen var alt for lav. For kort tid siden hadde imidlertid lensmannen besøkt ham og bedt ham tenke på å øke forsikringssummen. Men kona på gården ville ikke høre snakk om det. Dersom hus og løsøre skulle forsikres fullt ut, ville forsikringssummen trolig komme opp i over det dobbelte. Det viste seg at det ble dyrere å la være allikevel.



Tidligere lensmann i Tveit, lensmann Nils F. Tvedt, gikk nylig av som formann i forliksrådet etter å ha innehatt vervet i hele 47 år. Han ble medlem av forliksrådet i 1910 og formann i 1913. I forbindelse med fratredenen samlet

lensmann Tvedt det gamle og nye forliksråd i sitt hjem, der han ga en redegjørelse om forliksinstitusjonens historie. Tveit forliksråd har forøvrig i behold sine gamle protokoller, som går helt tilbake til dansketiden, nemlig til 1797. Den nye formannen i forliksrådet, ordfører Torger Tveit, takket lensmann Tvedt fra kommunen for den lange arbeidsdagen i forliksrådet.



Også Tjøme har gått bestemt imot en sammenslutning av Nøtterøy og Tjøme til ett lensmannsdistrikt. For Tjøme er forholdet at befolkningstilveksten i sommermånedene av utenbygds sommergjester medfører en femdobling av innbyggerantallet. Innen herredet er det 10 hoteller og pensjonater, 5 restauranter og 6 store campingplasser. Politiarbeidet i sommertiden er således meget byrdefullt, og en lensmann som ikke holder til på stedet, vil ikke ha mulighet for å betjene distriktet effektivt. «De kan godt sitte trygt på Deres tue, lensmann» uttalte ordføreren i herredsstyret, da han hadde konstatert at man enstemmig gikk imot sammenslutning. Lensmann Johnsen repliserte: «Det varer nok i alle fall ikke så lenge, for til våren må jeg forlate tuen.»



Da lensmannen i Lenvik slo ned på en heimebrenner, hevdet mannen at fremstillingen av HB bare skjedde «til medisinsk bruk». Lensmannen kunne ikke godta mannens opplysninger om at bruken bare skjedde på medisinske indikasjoner. Det fikk da være måte på sykdom, sa lensmannen, og slo ut nærmere 130 liter sats.



I Kautokeino ble det i mars arrangert et bedriftsrenn i 3 x 5 km stafett, som ble vunnet av et lag fra lensmannskontoret, hele 3 minutter foran neste lag, som var Flyvåpenets 1.-lag. Lensmannskontoret vant dermed sin 3. og siste aksje tredje år på rad i kommunens vandrepokal og fikk dermed pokalen til odel og eie.

I et skirenn i begynnelsen av april, kunne lensmannsfamilien Dahl notere seg for en respektabel innsats i et langrenn Kautokeino idrettslag arrangerte forleden. Familien strøk av med ikke mindre enn tre førsteplasser. Lensmannen vant kl A over 42 år, fru Anna Dahl fikk førstepremie i dameklassen og den 10 år gamle sønnen gjorde det ikke dårligere enn at han gikk av med seieren i klassen for gutter mellom 10 og 12 år.

– For meg er det å synge en ren terapi – det fyller meg med en utrolig glede, forteller han.

## Familien er viktigst

Klaus Döscher verdsetter all tid han får med kona Margaret og parets tre barn. Det nyeste tilskuddet i familien, barnebarnet Marius Emil, får den stolte bestefar til å lyse opp.

– Det er fantastisk å være bestefar. Vi prøver å tilbringe så mye tid sammen som mulig, smiler han.

## Krafttak mot kreft

Kreftforeningens årlige innsamlingsaksjon hadde i år «Utprøvende behandling» som tema. Pengene som ble samlet inn skal utlyses i løpet av høsten. En økning i antall forskningsprosjekter på

utprøvende behandling vil føre til at nye kreftmedisiner og behandlingsmetoder som viser effekt, raskere tas i bruk som en del av standard behandling. På kort sikt kan dette gi flere kreftpasienter en ny sjanse. På lang sikt vil dette kunne komme alle kreftpasienter til gode, uansett alder.

Les mer på [www.krafttakmotkreft.no](http://www.krafttakmotkreft.no)